

Riksdagen

Uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2022/23:47

Tisdagen den 27 juni

§ 1 Europeiska rådet

Statsminister Ulf Kristersson

Information och samråd inför möte i Europeiska rådet den 29–30 juni 2023

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Klockan är 14.00. Det är tisdagen den 27 juni, och EU-nämnden har härmed sammanträde inför möte i Europeiska rådet den 29–30 juni.

Jag vill särskilt välkomna statsminister Ulf Kristersson med medarbetare.

Efter att statsministern har redogjort för mötet kommer jag att ge ordet till partierna i storleksordning. Vi tar fyra partier åt gången. Om möjligheten finns tidsmässigt tar vi en andra omgång för de partier som har fler än en ledamot som deltar.

Det kommer också att ske en återrapport från detta möte, och den kommer att ske tisdagen den 4 juli.

Anf. 2 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr ordförande! Europeiska rådet möts alltså i Bryssel nu på torsdag och fredag. Det är som ni vet det sista mötet under det svenska ordförandeskapet, och det har en fullmatad dagordning.

Högst upp står som vanligt Rysslands krig mot Ukraina och alla de problem som följer i krigets spår. I övrigt täcker dagordningen många av de frågor som vi har jobbat med under det svenska ordförandeskapet – ekonomin, långsiktig konkurrenskraft och migration, för att nämna tre rätt centrala frågor. Till detta kommer försvars- och säkerhetspolitik och än en gång en strategisk diskussion, som det heter, om Kina.

Våra ambitioner under det svenska ordförandeskapet brukar vi sammanfatta med tre nyckelord: grönare, säkrare och friare – att bidra till att göra Europa grönare, säkrare och friare.

Under det svenska ordförandeskapet har EU:s starka ekonomiska, politiska, humanitära och militära stöd till Ukraina fortsatt att vara en central del med bevarad enighet inom EU och inte minst transatlantiskt mellan EU och USA. Vi har fått på plats två nya sanktionspaket mot Ryssland och gjort viktiga framsteg i frågor som gäller bland annat ansvarsutkrävande och användningen av frysta ryska tillgångar.

Diskussionen vid det här mötet sker mot en dyster bakgrund av intensiv rysk beskjutning av ukrainska städer med många civila offer men också mot bakgrund av en påbörjad ukrainsk motoffensiv.

Ett nytt avskryvart illdåd är förstörelsen av den stora dammen. I tillägg till ännu mer mänskligt lidande och förstörelse har den ryska aggressionen lett till vad som beskrivs som den största ekologiska katastrofen i Europa på flera årtionden.

Den senaste tidens utveckling i Ryssland lär också uppmärksammas i diskussionen. Det vill säga det som vi upplevde den gångna helgen, midsommarhelgen i Sverige. Situationen i Ryssland är, som alla västliga länder har påpekat, en intern rysk angelägenhet. Vårt stöd till Ukraina påverkas inte av det som sker i Ryssland.

EU behöver alltså hålla i stödet till Ukraina – militärt för att Ukraina ska motstå fortsatta ryska attacker och återta kontrollen över hela sitt territorium, humanitärt för att begränsa det lidande som nu följer i krigets spår, finansiellt för att trygga kritiska samhällsfunktioner och påskynda själva återuppbyggnadsarbetet och juridiskt för att påbörja ansvarsutkrävandet efter krigsbrott.

Vi stöder också helhjärtat Ukrainas reformansträngningar och EU-närmande, som också blir en diskussionspunkt på Europeiska rådet.

Kodordet för Ukrainas steg mot EU är, som ni vet, ”meritbaserat”. Det engelska ”merit-based” låter möjligen mer bekant. Det betyder att närmandet ska bygga på att man lever upp till de kriterier som är fastställda.

Det var välkommet att kommissionen i förra veckan bekräftade att Ukraina verkligen har gjort viktiga framsteg. I höst kommer en mer detaljerad rapport om Ukrainas reformarbete från kommissionen, och då börjar de riktigt svåra frågorna ställas på allvar.

När Ukraina har uppfyllt de reformkrav som kommissionen lade fast förra året ska EU vara redo att öppna medlemskapsförhandlingarna. Det är den svenska tolkningen av begreppet ”meritbaserat”.

Herr ordförande! Ekonomiska frågor, i synnerhet de som har att göra med EU:s konkurrenskraft, har också varit en tydlig svensk prioritering och blivit något av en röd tråd genom det svenska ordförandeskapet. I grunden handlar det om att EU under lång tid har halkat efter sina globala konkurrenter. Europeiska företag växer 40 procent långsammare än amerikanska och investerar sammantaget betydligt mindre i forskning och utveckling. Den skillnaden kvarstår tyvärr också om man jämför med viktiga asiatiska konkurrentländer. Det här är inte hållbart om vi ska möta våra långsiktiga mål om kombinationen grön omställning och stöd till återuppbyggnad av Ukraina och dessutom se till att Europa är och förblir en viktig global aktör.

Därför vill vi nu sätta en ny och långsiktig riktning och komplettera EU:s uppenbara krishanteringsförmåga med en lika tydlig förmåga att skapa ny långsiktighet.

Som nämnden minns fick vi tidigt gehör för detta. Europeiska rådet uppmanade i december kommissionen att föreslå en långsiktig strategi för konkurrenskraft och produktivitet. Med den strategi som presenterades i mars som grund har vi jobbat vidare under våren.

Frågorna om konkurrenskraft berör en mängd olika områden som hör hemma i kärnan av den här politiken – handel, frihandel, nya frihandelsavtal, inre marknad, den traditionella men också den digitala, innovationsfrågor, regelförenklingar och en mer gemensam kapitalmarknad för att nämna några klassiska konkurrenskraftsfrågor.

När vi nu går mot slutet av det svenska ordförandeskapet tycker jag att man kan konstatera att vi har fått ett bra genomslag. Det här är långsiktiga frågor – maraton, inte sprint. Det förstår alla. Men den svenska prioriteringen har slagit igenom väl.

Den strategi som vi har jobbat för finns nu på plats och kommer att fortsätta utvecklas under det spanska och det belgiska ordförandeskapet. Inte minst Spanien undersökte det här proaktivt när jag för någon vecka sedan var i Madrid och träffade Pedro Sánchez och påbörjade överlämningen av det svenska ordförandeskapet till det spanska. Han underströk till exempel uttryckligen fokus på frihandelsavtalet med Mercosur som ett exempel på den sortens konkurrenskraftsfrågor.

Dessutom ska inriktningen på konkurrenskraftspolitiken återkomma årligen vid Europeiska rådets vårtoppmöten och därmed få en återkommande styrning från högsta politiska nivå som vi tror är viktig.

Men det räcker inte med en process. Vi kommer efter ordförandeskapet att fortsätta driva på för att EU:s regelverk ska främja växande företag och teknologiska framsteg. Vi ska ha så lite av onödig regelbörda och krångel som möjligt. Den inre marknaden ska fungera smidigare. EU:s kapitalmarknader måste byggas ut och fördjupas, och fler frihandelsavtal än det som Spanien understryker bör tecknas mellan EU och omvärlden.

Även AI, artificiell intelligens, kommer att vara ett sådant område där reglerna måste vara bra snarare än många och där det transatlantiska samarbetet är viktigt. Detta är och kommer att förbli en viktig svensk uppgift.

Vår ambition är att den här inriktningen ska prägla kommissionens arbete också under nästa mandatperiod. Därför bör EU:s långsiktiga konkurrenskraft få en tydlig plats på den så kallade strategiska dagordningen som Europeiska rådet ska fastställa nästa vår.

På tal om framtida förhandlingar lade kommissionen i förra veckan fram ett förslag på halvtidsöversyn av EU:s långtidsbudget – MFF, som den kallas på EU-byråkratiskt språk. Det handlar om ett omfattande stöd till Ukraina men också om tillskott för att täcka vad kommissionen menar är nya eller skenande kostnader och en del omprioriteringar. Det här är ett mycket omfattande första förslag, både i sina summor och i sina detaljer.

Regeringen kommer att förankra Sveriges exakta positioner i riksdagen, närmast genom överläggningar i finansutskottet i början av juli. Frågan kommer inte att komma upp mer än så på kommande europeiskt råd. Utan att föregripa den överläggningen kan jag redan nu säga att regeringens ingångsvärden och prioriteringar i den förhandlingen kommer att följa tidigare svenska positioner i budgetförhandlingar.

Herr ordförande! EU:s arbete inom försvars- och säkerhetsområdet står också på dagordningen. Detta är som vi alla vet det allvarligaste säkerhetspolitiska läget sedan andra världskriget, och regeringens slutsats är att vi behöver mer och inte mindre av EU-samarbete, det vill säga ett starkt EU som bidrar till säkerhet i vår del av världen, i synnerhet i Ukraina, och globalt stärker också Sveriges säkerhet. En fördjupning av det försvars- och säkerhetspolitiska samarbetet i enlighet med den inriktning som lagts fast i EU:s strategiska kompass, som det heter, är därför rätt väg framåt.

I det sammanhanget vill jag säga att det är bra att vi utvecklar EU-instrument som bidrar till att fylla de luckor som finns och ge starkt opera-

tiv kapacitet. Det måste dock göras på ett sätt som inte snedvrider konkurrensen på den försvarsindustriella marknaden. Vi kommer att värna den viktiga svenska försvarsindustriella förmågan.

Näst sista punkten tror jag att jag är på nu. Migrationstrycket mot EU är fortsatt högt. Den fruktansvärda flyktingbåtolyckan utanför Greklands kust den 14 juni visar att vi måste fortsätta bekämpa människosmuggling och stärka samarbetet inom sjöräddning för att rädda liv.

Sverige har som rådsordförande arbetat intensivt för att leverera resultat från slutsatserna på mötet i Europeiska rådet den 9 februari. Vi har drivit på för ett effektivt genomförande av migrationsförhandlingsplanerna för västra Balkan och centrala Medelhavsrutten. Vi har också prioriterat återvändandearbete och verktyg för viseringsrestriktioner mot tredjeländer som inte samarbetar på återvändandeområdet. Det är glädjande att vi genom en EU-gemensam ansats nu ser framsteg i återvändande till exempelvis Irak.

I migrationssammanhang måste den kritiska situationen i Tunisien särskilt uppmärksammas. Det breda partnerskapspaket som nyligen presenterades av kommissionen är en nödvändig del av det som behövs för att bekämpa den irreguljära migrationen över Medelhavet.

Låt mig också passa på att säga att jag är stolt över det svenska ordförandeskapets framsteg i arbetet med den interna dimensionen av EU:s asyl- och migrationspolitik. Överenskommelserna i RIF-rådet den 8 juni om förslaget till asyl- och migrationshanteringsförordning och asylprocedurförordningen var en stor framgång efter många framgångslösa år. Längre var frågorna helt blockerade på grund av djup splittring mellan EU:s olika medlemsländer. Med en gemensam yttre gräns behövs en stram gemensam migrationspolitik. Annars faller helt enkelt den inre gränsfriheten, och annars fortsätter samvetslösa människosmugglare att utsätta migranter för livsfara på Medelhavet.

Som statsminister i ordförandelandet är det också min uppgift att vid det här mötet redogöra för vårens samlade arbete i rådet. Kommissionens ordförande Ursula von der Leyen kommer att presentera hur kommissionen planerar att arbeta vidare.

Nästan sist, herr ordförande, i denna ganska långa redogörelse inför mötet: EU:s Kinapolitik har diskuterats flera gånger i Europeiska rådet under senare år. Vi har under ordförandeskapet arbetat aktivt för att värna europeisk och transatlantisk enighet i vår relation till Kina.

Kinas förhållningssätt till Rysslands invasion av Ukraina och Kinas agerande i Taiwansundet påverkar även våra intressen och vår säkerhet. Därför måste vi vara tydliga och samstämmiga i vår europeiska dialog med Kina. Vi ska tillsammans med likasinnade stå upp för folkrätten och för mänskliga rättigheter. EU bör utveckla dialogen och samarbetet med Kina där det ligger i vårt intresse. Samtidigt måste vi förhålla oss till och minimera de risker som finns i detta utbyte.

Jag tycker att det förhållningssätt som Ursula von der Leyen argumenterar för i en serie tal är sunt och vettigt. Hon talar om behovet av att minska risken, de-risk på engelska, snarare än att frikoppla, decouple, i relation till Kina. Det antyder en öppen men också nykter och krävande syn på den europeiska relationen till Kina.

En frikoppling från Kina ligger, om den ens vore tekniskt möjlig, inte i vårt intresse. Sverige har viktiga handelsintressen, investeringar i och

forskningssamarbeten med Kina. Men samtidigt finns det uppenbara problem, som industrispionage, påverkansoperationer och handelsberoenden, som kan begränsa svensk handelsfrihet. Det är nödvändigt att vara uppmärksam på och ta itu med de risker och sårbarheter som finns.

För att åstadkomma sådan riskminimering behövs ökad medvetenhet om sårbarheter och ett aktivt arbete för att minska ensidiga och skadliga beroenden. Det meddelande om ekonomisk säkerhet som kommissionen presenterade förra veckan blir en del av utgångspunkten för den vidare diskussionen på Europeiska rådet.

Kopplingarna mellan handel och säkerhetsfrågor framstår också allt tydligare, inte bara i relation till Kina. Det tydligaste exemplet är att många EU-länders beroende av rysk energi nu är på väg att brytas. Här blir det viktigt att vi arbetar för en sund balans där våra säkerhetspolitiska intressen värnas samtidigt som vi bevarar vår öppenhet mot omvärlden, inte minst den transatlantiska relationen som är så viktig för ekonomi och säkerhet i Sverige och Europa.

Europeiska rådet ska också förbereda toppmötet i juli mellan EU och länderna i Latinamerika och Karibien, de så kallade Cellacländerna. Det blir det första stora mötet det spanska ordförandeskapet ordnar. Det blir ett viktigt möte för att manifesteras EU:s höjda ambitionsnivå för förbindelserna med den regionen och för att få en bra början på nästa ordförandeskap.

Det är också en viktig signal till latinamerikanska länder om att när vi förväntar oss att de bryr sig om europeiska intressen och Ukraina är vi på motsvarande sätt intresserade av deras del av världen.

Associeringsavtal är ett av EU:s bästa verktyg för att stärka banden till Latinamerika och Karibien, både ekonomiskt och geopolitiskt. Att avtal med Mercosur, Mexiko och Chile antas och implementeras är därför av stor betydelse.

Herr ordförande! Jag känner att jag prövar ert tålamod här inne. Men avslutningsvis ska jag säga att Europeiska rådet kommer att fördöma våldet i norra Kosovo och uppmana parterna till deeskalering. En återgång till dialog och normalisering är viktig för stabiliteten på västra Balkan.

Därmed avslutar jag en tämligen fyllig redogörelse inför Europeiska rådets möte.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Tack för redogörelsen! Den var måhända lång, men den var också innehållsdiger.

Anf. 4 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Tack, statsministern för redogörelsen!

Jag vill börja med att gratulera statsministern och regeringen till en produktiv sista månad av det svenska ordförandeskapet. Jag ska erkänna att jag var lite tveksam till att man skulle kunna hinna nå konkreta framsteg när det gällde migrationen och om man verkligen skulle hinna med klimatpaketet. Men det verkar vara en företeelse som går igen i flera ordförandeskap att de stora genombrotten kommer på sluttampen.

När det gäller migrationen var det viktigt att få migrationspakten på plats på RIF-rådet. Det är bra att det är gjort. Sedan återstår det att se om den håller hela vägen. Men att EU behöver gemensam migrationspolitik och få ett gemensamt stopp på den fruktansvärda och dödliga människo-

smugglingen över Medelhavet hoppas jag verkligen att alla här i rummet skriver under på.

Statsministern får gärna utveckla hur du ser på möjligheten att migrationspakten kommer att gå igenom både på Europeiska rådet och framöver.

Statsministern lyfte också upp en annan fråga som ordförandeskapet har arbetat med under våren, nämligen de frysta ryska tillgångarna för återuppbyggnaden av Ukraina. Min uppfattning är att det, trots detta arbete, fortfarande inte är löst. Hur ser statsministern på vad som är de stora svårigheterna? Finns det några möjligheter att hitta en lösning under Europeiska rådet?

Vi har, inte minst de senaste dagarna, lärt oss hur snabbt kriget kan ta oväntade vändningar. Mot bakgrund av det som händer i Ryssland just nu är det viktigt att EU är fortsatt enigt i sitt stöd till Ukraina och använder alla till buds stående medel för att underminera Putins ställning. Det är viktigt att komma framåt på riktigt för att få tillgång till frysta tillgångar.

Statsministern nämnde en annan fråga som har varit viktig för det svenska ordförandeskapet och som kommer upp på Europeiska rådet, nämligen hur vi stärker den europeiska konkurrenskraften, inte minst mot bakgrund av det amerikanska investeringspaketet IRA.

Eftersom statsministern själv nämnde ordet grönare noterar jag att ordet klimat inte nämns en enda gång i slutsatserna. Det är lite märkligt med tanke på att vi har en väldigt påtaglig kris i hela Europa med översvämningar, torka och bränder. Det påverkar i allra högsta grad människors vardag, konkurrenskraft och tillväxt.

Avslutningsvis vill jag i denna första runda – Socialdemokraterna kommer tillbaka i den andra rundan – passa på att säga någonting om revideringen av långtidsbudgeten, som statsministern också nämnde. När den socialdemokratiskt ledda regeringen förhandlade om långtidsbudgeten för tre år sedan lyckades vi förhandla fram ett förslag som innebar att Sverige fick den största rabatten någonsin. Vi fick också till villkorsmekanismen, det vill säga kopplingen mellan respekten för rättsstatens principer och utbetalningar av EU-medel. Och vi såg till att 30 procent av EU:s budget ska gå till klimatåtgärder.

Även om statsministern säger att detta inte kommer att komma upp på Europeiska rådet lär det diskuteras på något sätt. Kommissionen förväntar sig ändå någon form av feedback på det omfattande förslag som kommissionen har lagt fram för revideringen av långtidsbudgeten. Jag hoppas att statsministern kan säga några ord om hur man principiellt ser på paketet och kommissionens förslag.

Anf. 5 LUDVIG ASPLING (SD):

Herr ordförande! Tack, statsministern, för en fyllig redogörelse!

Vi ser såklart också positivt på ett fortsatt både kvantitativt och kvalitativt stöd till Ukraina vad gäller försvarsmateriel men också det civila samhällets återuppbyggnad.

Helgens slitningar mellan den så kallade Wagnergruppen och den centrala ledningen är väl ett tecken på att den ryska staten befinner sig i ett ganska pressat läge. Bedömningen är att vi med stor sannolikhet kan vänta oss ett mer instabilt inrikespolitiskt läge i Ryssland, vilket kan leda till att landet tar större risker och agerar mer oförutsägbart.

Den viktigaste slutsatsen vi kan dra är att Ukraina har hejdat den ryska krigsmakten och att beslutsamt motstånd lönar sig. Svenskt försvarsmateriel har kommit till god användning och gör skillnad på marken. Men Ukraina behöver mer stöd för att trycka tillbaka fienden och skapa bättre förhandlingsutrymme vid eventuella förhandlingar. Det är därför av stor vikt att vi inte drabbas av krigströtthet utan att stödet kommer att vara i ihållande.

Vad gäller ekonomin bör nya satsningar ske genom omprioriteringar av den befintliga budgeten. Jag misstänker att de flesta i det här rummet är överens om det. Sverigedemokraterna ser ingen nytta med eller något behov av ytterligare instrument, speciellt mot bakgrund av att unionens kunnande vad gäller att hushålla och hantera resurser effektivt är begränsat, för att uttrycka saken diplomatiskt. Vi är naturligtvis fortfarande emot nya egna medel.

Vad gäller unionens konkurrenskraft och vårt så kallade svar på USA:s Inflation Reduction Act ser vi en risk att båda sidor om Atlanten hamnar i en ond cirkel av statsstöd. Det bör undvikas. Vi ska självklart följa vad som händer i USA, men vårt agerande kan inte bli panikartat. Det måste vara genomtänkt.

För att behålla den europeiska konkurrenskraften är det absolut centralt att vi har tillgång till fossilfri och billig elektricitet. Kärnkraftens roll i detta kan inte överskattas.

Jag är väldigt glad över att rådet också kommer att ta upp frågan om AI. Det är något som vi pratar alldeles för lite om. Vi ser ett par uppenbara risker med den nya rättsakten, AI-förordningen som den kallas. Den kommer att hindra medlemsländerna från att använda AI till några väldigt legitima säkerhetsapplikationer som AI annars skulle kunna användas till.

AI har stor potential när det gäller att till exempel kontrollera gränser och bekämpa brott. Det är väldigt viktigt att Europeiska unionen inte slänger ut bebisen med badvattnet här utan faktiskt tar vara på de här möjligheterna.

Jag vill fråga statsministern om han gör samma bedömning. Finns det en risk att vi kommer att slänga ut bebisen med badvattnet och bakbinda oss själva? Det här är teknologi som kan vara väldigt användbar i framtiden.

Till sist är det vad gäller migrationsfrågan svårt att inte tänka på den drunkningskatastrof som inträffade den 14 juni. Uppåt 700 personer kan ha omkommit. Som vanligt vet vi inte den exakta siffran. Tyvärr vet vi inte heller den exakta identiteten på alla omkomna, vilket är tragiskt.

När den typen av katastrofer inträffar brukar diskussionen inom Europeiska rådet fokusera på två aspekter av frågan; jag hör att statsministern har samma inställning. Det är två aspekter som jag vill hävda att Europa inte riktigt förstår korrekt. Den ena är det som brukar kallas root causes of migration, alltså migrationens grundorsaker. Den andra är människosmugglarnas affärsmodell, som alla egentligen påstår sig vilja stoppa.

Vad gäller migrationens grundorsaker utgår den europeiska policyn mycket ifrån att det handlar om personer som har skyddsbehov, som alltså måste flytta till Europa för att trygga sin fysiska säkerhet. Samtidigt vet vi i dag att det inte är det som driver människor mot EU. Det råder ingen som helst tvekan om att den absoluta majoriteten av de som gör de resorna gör

det av ekonomiska skäl. Man söker ett bättre liv i Europa. Det är naturligtvis lätt att sympatisera med. Men det är ett val som människor gör. De tvingas inte att göra de här resorna.

Vad gäller människosmugglarnas affärsmodell är den bara en naturlig följd av efterfrågan på att ta sig hit. Det är som vilken annan svart marknad som helst.

Både migrationens grundorsak och smugglarnas affärsmodell skapas alltså av vårt eget asylsystem, som ger möjlighet att få uppehållstillstånd efter irreguljär inresa. Så länge den möjligheten finns kvar kommer de här katastroferna att fortsätta inträffa. Det är inget snack om den saken.

Precis som migranterna gör ett val gör också vi ett val när vi låter detta fortsätta. Och vi gör fel val, enligt min mening. Det finns ingen internationell rätt eller något övrigt som tvingar oss att bevilja dessa uppehållstillstånd som lockar personer att göra dessa livsfarliga resor. Det är ett helt fritt val som vi själva gör. Och det är fel.

Vi vet att Australienlösningen är den enda vägen bort från detta. Vi är tacksamma för de små steg som EU ändå har tagit i den riktningen i och med migrationsministrarnas förtjänstfulla arbete på senare tid.

Anf. 6 ORDFÖRANDEN:

Då är det Moderaternas och min egen tur.

För att inleda med lite anekdotisk bevisföring kan jag berätta att åtminstone de reaktioner jag får från kollegor i resten av Europa och EU-området är positiva vitsord om det svenska ordförandeskapet. Även om man tycker att det kanske har varit en frånvaro av offentliga fyrverkerier och att förhandlingslokalen i Sverige har haft utsikt över en parkeringsplats respektive en bensinmack är man nöjda med resultatet. Det är för svenskt vidkommande det centrala – handling, inte yta.

Statsministern nämnde enighet. Till det ska man nog addera ordet långsiktighet. Det är två centrala ord när det gäller EU-arbete.

Jag tänker huvudsakligen uppehålla mig vid Ryssland och Ukraina. Men det gäller i allra högsta grad också de ekonomiska frågorna. Det är särskilt värdefullt att fästa uppmärksamheten på hur Sverige har drivit konkurrensfrågor och frihandel, som också nämndes.

När det gäller enigheten och långsiktigheten har det varit oerhört värdefullt att det svenska ordförandeskapet har kunnat behålla dessa när det gäller arbetet för Ukraina och mot Rysslands invasion av ett fredligt grannland.

Försvarsfrågorna berördes, och där är det just nu ett stort fokus på ammunitionsfrågor. Det krävs långsiktighet för att producenterna av ammunition ska våga starta nya tillverkningsenheter, nyanställda personal och skaffa sig lager. Vi vet att det finns flera flaskhalsar här, både på materielsidan och när det gäller sådant som krut. Därför tror jag att det är viktigt att Sverige understryker att man inte bara ska prata om behovet av gemensam ammunitionsproduktion utan också skapa långsiktiga förutsättningar för att göra ammunitionsproduktion möjlig.

Det är också viktigt, vilket Europeiska rådet säkert kommer att behandla nu i samband med det nya elfte sanktionspaketet, att det inte bara handlar om att införa sanktioner utan även om att upprätthålla dem. Även om flera EU-länder, inte minst Sverige, är ambitiösa när det gäller att värna sanktionerna och deras innehåll finns det andra länder som bedriver direkt

undergrävande verksamhet mot dem – i vissa fall länder som också vill ha goda relationer med EU. Jag tror att det är oerhört viktigt att markera att om man vill vara god vän med EU gäller det att inte bara säga det i vackert tal utan också visa det i konkret handling. Att ha en sanktionsregim är centralt. Att undergräva den är att också undergräva vårt arbete för Ukraina och mot Rysslands invasion.

Jag tycker också att det är centralt att man håller Ryssland juridiskt ansvarigt. Vice ordföranden nämnde möjligheterna att använda sig av olika sätt att låsa och frysa tillgångar. Det gäller också att ha fokus på de bortförda barnen. Allt detta är ju olika dimensioner av Rysslands ohyggligheter riktade mot Ukraina och därmed också mot resten av Europa.

Avslutningsvis skulle jag vilja ta tillfället i akt att av lätt förstådda skäl, som det brukar heta, också nämna Försvarsberedningens säkerhetspolitiska rapport. Där fastställs ju i bred enighet, det vill säga av alla åtta riksdagspartier, att Ryssland är att betrakta som ett nationalistiskt, imperialistiskt, rustat land och kommer att så vara under överskådlig tid. Jag hoppas att Sveriges bidrag i den europeiska familjen under de få sista dagarna av vårt eget ordförandeskap och även under de andra ländernas ordförandeskap blir att betona just långsiktigheten när det gäller att förstå detta Ryssland. Vi kommer under överskådlig tid, oavsett vad som händer i form av Wagnergrupper, Prigozjin och allt annat, att stå inför ett nationalistiskt, imperialistiskt, rustat Ryssland. Detta måste EU och Europa förhålla sig till under överskådlig tid.

Anf. 7 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Ordförande! Tack, statsministern, för redogörelsen! Den var matig, och det var väldigt mycket vi fick till oss. Det är omöjligt att kommentera allt även om jag kanske skulle vilja. Men jag nöjer mig med några nedslag.

Jag vill börja med att säga hur glad jag är – det är vi väl allihop – över den stora enighet som finns i Sveriges riksdag och i EU när det gäller hur Rysslands fullskaliga krig mot Ukraina ska hanteras. Men det finns fortfarande brister när det gäller sanktioner, och ryska produkter, till exempel olja, köps fortfarande av EU-länder och till viss del även av Sverige. Jag hoppas att statsministern kan trycka på ännu mer för ytterligare sanktioner mot Ryssland och stopp för rysk olja och gas.

Det nämns också i slutsatserna att Ryssland använder mat som en del i krigsföringen, och detta är förkastligt. Men det väcker också en del frågor om EU:s egen hantering. När EU tog bort tullen på ukrainska grödor protesterade de närmast liggande länderna eftersom de menade att det skulle slå ut den inhemska produktionen. Dessa länder har kompenserats av EU med ganska stora belopp.

Min fråga till statsministern är hur EU arbetar för att hålla uppe livsmedelsproduktionen i Ukraina och inom EU för att minimera risken för global brist på spannmål. När det gäller de länder som har kompenserats ekonomiskt, är det för att de inte ska odla? Eller är det för att de ska kunna sälja sina grödor billigare, så att säga?

Vi kan se att EU i krigets spår har militariserats ytterligare. Miljarder läggs på det militära samarbetet, och stöd ges också till vapenindustrin för att nya vapen ska produceras.

Självklart ska EU på alla möjliga sätt stödja Ukraina militärt. Men detta behöver inte innebära att samtidigt ta steg för att stärka EU:s egen militära förmåga och på sikt införa en EU-armé. Eftersom Vänsterpartiet inte vill se en militarisering av EU utan ett samarbete mellan suveräna stater kan vi inte instämma i förslaget till slutsatser när det gäller EU:s försvarspolitik. Vi menar att det handlar mer om en militarisering än om försvar.

Slutligen vill jag ta upp att man i utkastet uttrycker sin sorg över tragedierna på Medelhavet. Skulden läggs på smugglare och människohandlare, vilket naturligtvis är rätt, men det finns andra aspekter också. Hittills i år har över 800 människor rapporterats döda eller saknade. Då är inte de troligen 650 döda i den senaste katastrofen inräknade.

Man kan också se att det är på grund av EU:s politik som civila räddningsinsatser på Medelhavet har stoppats. De som försöker rädda liv, olika organisationer till exempel, åtalas. I stället är det den libyska kustbevakningen som förväntas stå för insatserna. De människor som den libyska kustbevakningen stoppar tvingas tillbaka till Libyen, till omänskliga förvar. De som tar sig till Libyen för att korsa Medelhavet utsätts för våld och övergrepp som kidnappning, tortyr, utpressning och tvångsarbete. Ändå är det den libyska kustbevakningen som EU betalar för att patrullera Medelhavet.

Vid tragedin för ett par veckor sedan, då endast 104 av förmodligen 750 personer räddades, kände italienska myndigheter, den grekiska kustbevakningen och Frontex till fartyget ungefär tolv timmar innan det förliste. Det rapporteras ha funnits minst 100 barn i båtens lastutrymme, men inga barn har räddats från fartyget.

Den som hjälper flyktingar riskerar fängelsestraff då hjälporganisationer och volontärer anklagas för människosmuggling. Jag vill avsluta med att uppmana statsministern att ta med sig till mötet att det inte kan vara straffbart att hjälpa flyktingar, att de som nu riskerar upp till 25 års fängelse ska slippa åtal och att det ska vara tillåtet för volontärer och hjälporganisationer att ha räddningsbåtar på Medelhavet.

Anf. 8 ORDFÖRANDEN:

Därmed har fyra partier tagit till orda. Jag överlämnar detta innehållsdigra synpunktsbatteri till statsministern.

Anf. 9 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Då kommer några svar och några kommentarer, som jag hoppas ska vara hyggligt fylliga.

Först vill jag kvittera genom att säga tack för en produktiv sista månad. Vi var nog inte helt förvånade över att det skulle vara på det sättet. Det är många saker som värker under ganska lång tid, förutom det uppenbara att det är svårt att ena 27 länder. Det är ju att säga en ganska trivial sak; så har det alltid varit och kommer nog också alltid att vara. Men jag tycker ändå att det har funnits en god vilja. Jag ska inte alls ge oss självberöm – vi har jobbat hårt, men det har också funnits en god vilja i hela EU att komma i mål.

Detta ansluter lite grann till en sak som jag tror att Hans Wallmark var inne på: den långa sikten. Jag tror att det i många EU-länder har funnits en viss frustration över att EU har blivit bra på och alltför vant vid att hantera

kortsiktiga men stora och viktiga saker på bekostnad av långsiktigt komplicerade saker, som det tar månader och år att genomföra. Har det funnits någon röd tråd hos oss har det varit att inte släppa den långa sikten i ekonomiska frågor, teknologiska frågor och när det gäller Ryssland, migration och klimat – att hela tiden ha den långa sikten och inte förvillas av kortsiktiga saker som alltid dyker upp. Detta tycker jag har varit ett bidrag som vi kan vara rätt så glada över att ha givit.

Om vi tar migrationssidan, går nu detta igenom? Ja, för rådets del har det redan gått igenom. Sedan finns det alltid länder som är mer eller mindre nöjda. Jag ser inga som helst förutsättningar för Europeiska rådet att överpröva de överenskommelser som har ingåtts – inga överhuvudtaget. Det skulle chockera mig väldigt mycket. Därmed förnekar jag inte alls att några länder är mindre nöjda, åt båda hållen. En del tycker att det är för stramt; andra tycker att man borde ha gjort ännu mycket mer.

Nästa steg blir att förhandla om detta också med parlamentet, och det blir naturligtvis nästa stora europeiska prövning: att kunna enas med parlamentet. Vi är överens i så måtto att vi ska försöka lösa detta under Europaparlamentets sista år och inte bara lämna det över nästa val för att det är svårt. Det kan nog olika länder och partier var besjälade av oavsett vad man tycker om själva innehållet. Min övertygelse är att det som rådet har enats om ligger väldigt nära det som det går att få en bred enighet om i det samlade EU-systemet.

När det gäller frysta tillgångar är detta, som vi sa från början, jättesvårt och jätteviktigt. Vårt bidrag har varit att under en svensk diplomats ledning samla en grupp människor som kartlägger dels vilka summor vi pratar om mer precist, dels vilka olika legala vägar som över huvud taget finns. Det handlar om att jämföra olika länders uppfattningar om legalitet – bara det är svårt.

Detta arbete håller de på att slutföra och kommer att rapportera om till kommissionen. Sedan förväntas kommissionen lägga fram ett förslag om vad man är beredd att göra. Där kommer naturligtvis goda möjligheter att finnas med, liksom riskbedömningar. Det handlar naturligtvis om vilka spelregler man sätter för helt andra länder och andra situationer och inte minst om att försöka nå enighet med icke EU-länder inom G7, till exempel. Det återstår alltså en del, men vi har kommit långt på vägen.

Det togs upp att vi inte nämner klimatet. "Grönare" är nog för de allra flesta en omskrivning, ett ord som på många sätt, tror jag, också syftar på klimatfrågor. Ibland är det cleantech, ibland greentech och ibland grön omställning – det handlar ju väldigt mycket om klimatpolitik.

Den europeiska samlade synen på de amerikanska initiativen är att vi uppskattar det faktum att USA på sitt sätt tar ett stort initiativ när det gäller klimatpolitik och teknologi kopplad till klimatpolitik. Sedan – och det är väl känt – är många europeiska länder inte överförtjusta i *hur* USA gör detta och ser också riskerna för att man får ett statsstödsrace som inte alls långsiktigt bidrar till vare sig klimatomställning eller konkurrenskraft.

Men jag tycker ändå att vi i de förhandlingar som har varit har fått ihop detta på ett rimligt bra sätt och minskat riskerna. USA uttrycker sig också i dag mycket mer som att de vill samspela med Europa i dessa frågor, trots att Europa har sin tradition med utsläppshandelssystem, till exempel. USA har inget som kommer i närheten av detta utan använder sitt system – för att sedan inte tala om Kina och Indien. Men ska man vara optimist kan

man säga att alla världsledare är mer på frågorna nu än tidigare, om än med olika politiska instrument.

När det gäller europeiska företag tror jag att de allra flesta man träffar säger ungefär samma sak: Låt inte detta bli en kamp om statsstöd mellan olika länder – men gör nu inte ingenting! Europa kan inte sitta stilla på händerna och tro att det inte har någon betydelse vilka ekonomiska villkor väldigt stora investeringar i nödvändiga teknologier kommer att ha. Så tror jag att Sverige och många andra länder kommer att tycka, med respekt för att man har olika ekonomiska resurser. Som nästan alltid är det Tyskland som har störst ekonomiska resurser att agera. Man kanske inte alltid har störst vilja, men man har störst faktisk förmåga.

Detta leder mig kanske lite grann in på långtidsbudgeten. Som sagt, jag tror att alla är överens om att detta ska in till finansministrarna, där det hör hemma. Än så länge är det en önskelista för kommissionen och föga förvånande. Man känner igen detta – kanske gör en och annan regering det också: att departementen inte alltid har en uppfattning som aggregerat exakt motsvarar den samlade folkviljan. Det är bra. Det är bra att det både finns någon som vill mycket trots att det kostar mycket pengar och någon som håller emot.

Det finns en rätt bred enighet om att det krävs resurser för stöd till Ukraina. Den uppfattningen delar vi. Sedan finns det olika uppfattningar vad som ska omfördelas. Vi kommer att inta en traditionellt svensk, mycket frugal hållning i detta, tillsammans med ganska många andra länder. Det bör handla om omfördelning snarare än om nya medel. Ska man växa på vissa områden måste man kunna krympa på andra. Detta kommer att vålla sedvanlig dragkamp i EU-systemet.

Vi var inne på jordbruket. En sak som händer är att de länder får pengar som nu påverkas av att det kommer en omfattande mängd ukrainsk spannmål på europeisk mark. Man kan naturligtvis tycka att solidariteten med Ukraina alltid borde sättas i första rummet. Vi tror att man i grund och botten också vill det, men detta påverkar vissa länder mer än andra. Därför ersätts en del jordbrukare för den undanträngningseffekt som annat spannmål har.

Vad gäller Wagner med mera tror jag att de flesta snarare kommer att vilja hålla detta till en Natofråga. Det finns ingen europeisk gemensam ståndpunkt. Det beror inte på feighet utan på att Europa inte vill göra sig till en part i det som händer internt i Ryssland. Det tror jag är en klok grundinställning. Det är en intern, rysk angelägenhet med potentiellt mycket stora konsekvenser för andra länder. Detta kommer garanterat att diskuteras på Natotoppmötet i Vilnius, och då inte primärt vad som händer i Ryssland utan hur det kan påverka andra länder.

Mer stöd på alla möjliga olika sätt diskuteras också. Ett exempel på detta kom i EPC, European Political Community, som är det expanderade EU-systemet med allt från kandidatländer till länder som tvärtom har lämnat unionen, det vill säga Storbritannien. Vi samlade ett fyrtiotal länder i Moldavien rätt nyligen, och i ett av de samtal som jag själv var med i deltog de länder som på olika sätt bidrar med flygkapacitet, träning eller utbildning eller har öppnat för framtida flygmöjligheter. Vi hade en diskussion tillsammans med Zelenskyj om hur vi bäst hjälper Ukraina i den dimensionen.

Kärnkraften nämndes här. Det som kan ena de länder som är starkt för kärnkraft och de länder som är starkt mot kärnkraft är formuleringen att energipolitiken är nationell kompetens. Ibland är det ganska bra att man enas om att inte vara eniga. Det såg vi senast i en del av klimatförhandlingarna, där Frankrike – med vårt ganska tydliga, om än som ordförandeland lite tystare, stöd – var starkt pådrivande för att kärnkraften inte ska uteslutas ur klimatomställningen, medan Tyskland är mån om att den inte ska inkluderas. Här finns alltså uppenbara motsättningar, som är väl kända.

Det vi ser nu är en ganska stor frivillig kärnkraftsallians som håller på att spridas runt om i Europas länder, där man kan samarbeta utanför det formella EU-systemet. Samma tongångar hördes väldigt tydligt i går när Nordiska rådets statsministrar tillsammans med Kanadas premiärminister Justin Trudeau diskuterade energifrågor.

AI var vi också inne på. Det är ett seminarieämne. Jag kan säga att riskerna går åt olika håll. Vem var det som tog upp AI? Ludvig Aspling. Den risk som kanske är den som är mest omskriven är den stora kontrasten mellan den amerikanska oviljan att reglera och dem som kanske tycker att det behöver regleras för att man inte ska hamna i vilda västern. Det är en inte helt ovan situation när vi diskuterar regleringar. Det finns en överdriven vilja från europeiskt håll – inte minst i EU-parlamentet – att reglera.

Inget av detta chockerar någon som kan någonting om amerikansk politik och någonting om EU-politik. Båda har sina betydande risker, dels för att det är uppenbart att EU och USA riskerar att gå helt olika vägar, dels för att det är klart att det i längden är svårt att tänka sig att vi i Europa ska ta emot teknologi från USA och Kina utan att skapa någon egen, ny, och samtidigt tro att vi ska reglera hela den här teknologiska marknaden. Det tror jag är en felsyn.

Att det kan behövas regleringar – frivilliga codes of conduct eller mer formaliserade – tror jag att många inser. Det finns etiska dilemman i detta som måste tas på allvar, men samtidigt ska vi inte tro att vi ska börja med teknologiska regleringar som gör att Europa hamnar mer på efterkälken i de här frågorna. Till detta kommer den motsatta risken för att man vill reglera specifikt sådana saker som skulle kunna medverka till brottsbekämpning. Det här är mångdimensionellt. Jag tror – med risk för att ha samma svar även här – på det transatlantiska samarbetet. Ju mer vi kan göra tillsammans med USA i de här frågorna, desto bättre är det.

Vad gäller migrationen handlar den externa dimensionen mycket om att på olika sätt med morot och piska ha relationer med tredjeland, som gör att färre människor känner sig tvingade att ta – eller vill ta – den livsfarliga vägen. Det handlar om att förbättra förutsättningarna i de länderna på olika sätt och om att se till att vi använder våra egna verktyg så att man inte i praktiken uppmuntrar människor att göra en resa som är både livsfarlig och oförenlig med asylrätten. Det är en viktig signal.

Det är naturligtvis också så att det kommer att krävas väldigt många olika saker i olika länder. Italien och Nederländerna tillsammans med kommissionen förde nyligen samtal med Tunisien om vad man kan göra för att minska detta. I längden går det inte att komma ifrån att så länge de här resorna pågår innebär det en otroligt farlig kombination av en förfärlig cynism hos dem som ordnar dem och en upplevd möjlighet att stanna kvar

illegalt i Europa. Den går inte att komma undan på annat sätt än att dessa resor upphör genom trovärdigare migrationspolitik i Europa.

Det elfte sanktionspaketet handlade i ganska hög grad om att just se till att man inte går runt sanktionerna. I den meningen kan man säga om det elfte sanktionspaketet att det handlar om att lite grann summera brister i de tidigare sanktionspaketen och nå fram till det som i dag inte följs.

Ytterligare sanktionspaket – gärna! Vi medverkar till i stort sett allting som det går att få enighet om. Vi har en lång tradition över olika regeringar i Sverige att medverka till enighet i sanktioner. Jag tror att det är rätt väg att gå.

En EU-armé är det ingen som vill ha, höll jag på att säga! Det är nog en begreppsfråga vad man menar. Vi är för samarbete, till exempel försvarsindustriellt samarbete. Det är vi av många olika skäl, så länge det inte betyder att bara vissa länders försvarsindustrier ska kunna ha framgång. Alla EU-länder – snart även Sverige, hoppas vi – kommer att ha uppfattningen att Nato är vårt militära samarbete. Sedan finns det ju mycket annat säkerhetssamarbete som sker på europeisk botten, och så vill vi ha det.

Anf. 10 MALIN BJÖRK (C):

Ordförande! Tack, statsministern, för en mycket fyllig redogörelse inledningsvis och även fylliga svar på övriga ledamöters frågor!

Jag säger som min bordsgranne att det finns mycket man skulle vilja göra nedslag i, men det har många gjort, så jag tänker hålla mig till ett par ämnen. Jag vill också understryka, som flera har gjort här, att det är oerhört uppskattat och en stor framgång att vi fortfarande har den enighet vi har inom EU och även i det här rummet kring stödet till Ukraina och att både regeringen och EU fortsätter att vara tydliga i det stödet.

I utkastet till rådsslutsatser står det att EU och medlemsländerna är beredda att bidra till ytterligare säkerhetsåtaganden som kan hjälpa Ukraina att försvara sig långsiktigt. Slutsatserna är dock inte så tydliga om vad de skulle kunna vara. Jag vill lyfta fram Centerpartiets förslag att ta fram en flerårig plan för det militära stödet till Ukraina, inklusive utbildning av ukrainska soldater och reparation och återanskaffning av militärt materiel.

Stödet till Ukraina behöver vara förutsägbart och dessutom skalas upp. En fråga till statsministern är på vilket sätt han ser att EU kan göra ytterligare säkerhetsåtaganden för Ukraina, och i vad de skulle bestå.

Det är bra att rådsslutsatserna så tydligt fördömer Belarus och Irans militära stöd till Ryssland. Det är bra att deras stöd har fått konsekvenser från EU:s sida. De senaste veckorna har vi dessutom kunnat läsa om fartygslaster med militärt materiel från Sydafrika till Ryssland. En fråga på det området är om statsministern kan tänka sig att driva frågan att eventuellt militärt stöd från Sydafrika till Ryssland skulle kunna få liknande konsekvenser. Har statsministern någon uppfattning om varför det militära stödet från Sydafrika inte uppmärksammas eller noteras i rådsslutsatserna?

Jag vill också göra ett par nedslag vad gäller Kina och det som nämns om Kina i rådsslutsatserna. Statsministern redogjorde ganska fylligt för hur regeringen ser på EU:s linje.

Inledningsvis vill jag nämna att regeringen säger sig vilja driva att Taiwan återigen ska kunna delta som observatör inom WHO, men någon konsensus om att Taiwan återigen ska få göra det tycks inte finnas inom ramen för WHO. Vi har heller inte tydligt sett att regeringen samlat driver frågan om Taiwans observatörsstatus i WHO inom ramen för EU-samarbetet. Det skulle ju vara ett sätt att hålla frågan levande och aktuell.

I rådsslutsatserna framkommer att EU är oroligt för de växande spänningarna i Taiwansundet, och det är lätt att hålla med om. Det skrivs dock inte ut att skulden för de ökande spänningarna är ensidigt Kinas. Man verkar tvärtom tassa lite på tå för att Kina inte ska reagera negativt. Anser statsministern att Kina skulle reagera negativt om Sverige och EU mer aktivt drev på för att Taiwan återigen ska få observatörsstatus i WHO? Är det anledningen till att regeringen inte vare sig i EU eller i övrigt driver på för detta?

Statsministern redogjorde rätt utförligt för sin syn på vårt förhållningssätt till Kina. Vi ska utveckla dialogen med Kina där det ligger i vårt intresse samtidigt som vi ska minimera risker. Det finns uppenbara problem, till exempel med industrispionage. Vi behöver ha en medvetenhet om de riskerna och även minska våra beroenden.

Av utkastet till rådsslutsatser framgår att EU ser Kina som en systemrival. Men att Kina ska vara en partner betonas också. Det går inte att låta bli att tänka att förhållningssättet till Kina påminner lite om det förhållningssätt som vi i EU länge hade till Ryssland. Det framkommer att EU och medlemsländerna ser att EU och Kina har gemensamma intressen av konstruktiva och stabila relationer förankrade i respekt för den regelbaserade internationella ordningen, balanserat engagemang och ömsesidighet. Det kan ju uppfattas som att vi och EU har ett önskemål om att Kina skulle ha det snarare än att Kina självt anser sig ha det.

Kina har konstant brutit mot den regelbaserade världsordningen, stött Ryssland och gynnat sina egna företag med kraftiga statsstöd. Anser statsministern att Kina har visat att de tycker att det är viktigt att följa den regelbaserade världsordningen och konkurrera på lika villkor och att Kina har respekterat mänskliga rättigheter? Jag kan uttrycka oro för att EU och Sverige inte har lärt av den naivitet som länge präglade vår syn på Ryssland.

Anf. 11 MAGNUS BERNTSSON (KD):

Ordförande! Tack, statsministern, för både föredragning och svar på frågor! Tack också för det svenska ordförandeskapet! Det är de sista dagarna nu, och mycket positivt har hänt sista tiden. Det uppskattas.

Jag skulle först bara vilja säga några ord om att det kanske absolut viktigaste under de sex månader som det svenska ordförandeskapet har pågått är just enigheten kring Ukraina, trycket på Ryssland och att vi nu faktiskt får till ännu ett sanktionspaket, som ser till att ta bort alla smitvägar kring sanktionerna. Det kommer att göra det ännu tydligare att vi kommer att kunna trycka på för att hjälpa Ukraina i dess strävanden och även se till att den ryska ekonomin drabbas och därmed försvåra deras krigsinsats. Tack för arbetet med att se till att EU håller en gemensam linje! Det var inte självklart från början.

Vi var några från utrikesutskottet som besökte Ukraina för några veckor sedan och pratade väldigt mycket med parlamentariker och även

regeringsledamöter om EU-närmandena. De har stora förväntningar och förstår att det är en process som tar sin tid, men vill ändå kunna visa att man tar steg framåt. Jag är glad över vad statsministern sa här i dag. Det handlar ju också om andra länder, till exempel Moldavien. I den situation som vi befinner oss i just nu finns det kanske även möjlighet att komma längre vad gäller Armenien och Georgien. Det är väldigt viktigt att fortsätta jobba med det, och jag hoppas att det kommer upp till diskussion i Europeiska rådet.

Men för att man ska lyckas inkludera Ukraina som medlem i Europeiska unionen behöver man faktiskt se över vissa saker i dagens system. Därför kommer jag in på den fråga som gäller den mångåriga budgeten för EU, MFF, som vi faktiskt kommer tillbaka till nu. Jag tänker framför allt på jordbrukspolitiken. Den kommer att behöva ses över. Vågar man redan vid detta möte lyfta på det locket och se vilka vägar framåt man kan komma för att faktiskt göra EU redo för Ukraina och inte bara Ukraina redo för EU?

Jag förstår att det är en betydligt längre diskussion, men det skulle ändå vara intressant att höra något kring det.

Jag tackar för vad statsministern sa om Kina. Det gäller dialogerna som krävs men också tydligheten som EU även i fortsättningen kommer att behöva visa Kina. Och detta är väldigt kopplat till det europeiska och transatlantiska samarbetet överlag.

Men jag skulle också önska att det sägs några ord om Iran. Det är väldigt viktigt att vi visar att vi inte släpper ögonen från de personer som faktiskt har satt sig upp mot regimen i den skurkstat som väldigt tydligt har visat hur man behandlar sin befolkning. Även här behövs det en enighet från EU:s sida om att vi fortsätter att hålla ögonen på Iran och tar tydliga steg framåt.

Sverige lämnar över ordförandeskapet till Spanien. Spanien har börjat presentera sina prioriteringar. En hel del av dem passar väldigt väl som en fortsättning på de svenska. Det var väldigt viktigt med konkurrenskraftssatsningen från det svenska ordförandeskapet, och det är väldigt viktigt att det spanska ordförandeskapet fortsätter att lyfta upp det. Det är väldigt viktigt att man fortsätter med den gröna omställningen och givetvis också viktigt att man fortsätter med enigheten kring Ukraina.

Allting pekar åt detta på papperet. Sedan kommer det att vara ganska stora påfrestningar för Spanien, som ska genomföra ett val ganska tidigt under ordförandeskapet. Jag kan tänka mig att det kanske finns extra saker som Sverige kan göra under tiden tills man är helt och hållet på banan igen, eftersom det stämmer så väl med prioriteringarna. Finns det något att säga om det?

Anf. 12 JACOB RISBERG (MP):

Herr ordförande! Tack, statsministern, för dragningen och svaren på frågorna hittills! Jag kommer att återkomma till ett par av de frågor som redan ställts, men först vill jag kommentera detta med Kachovkadammen, som sprängdes i Ukraina. Ukrainas president har gått ut och bett omvärlden att definiera detta som ekocid, det miljöbrott som det verkligen är. Statsministern själv säger att det är den största ekologiska katastrofen i Europa på årtionden.

Ordet ekocid återfinns inte över huvud taget i rådsslutsatserna. Det vore intressant att se ifall det finns stöd för att kalla detta för ekocid, för att det faktiskt är det, och i samband med det också börja fundera på om det finns möjlighet att börja diskutera att man ska plocka upp ekocid som ett tillägg till Romstadgan nu när Romstadgan firar 25 år. Det vore en väldigt bra sak att få upp där.

Kopplat till Ukraina har vi de senaste veckorna sett större krav på att vi ska bojkotta fler och fler matvaror, bland annat från Marabou och Philadelphiaost. Häromdagen kom det information om att Västra Götalandsregionen – det var det väl? – funderar på att inte upphandla Volvo Cars på grund av att det handlas i Ryssland. Men största pengatransaktionerna när det gäller Ryssland handlar fortfarande om rysk olja och gas. Statsministern pratar om att EU håller på att bryta det beroendet, men det har tagit tid. Finns det möjlighet att få in detta i nästa sanktionspaket, så att man verkligen får stopp på allt inflöde av rysk olja och gas till EU?

Under det svenska ordförandeskapet har vi sett att det har flödat in rysk gas även till Sverige under det senaste halvåret, trots att vi i riksdagen för ett år sedan fattade beslut om att stoppa all import av rysk olja och gas. Det känns som att det har gått väldigt långsamt. Under tiden har Ryssland såklart hunnit hitta andra marknader. När väl stoppet kommer från EU kommer förmodligen pengaflödet att komma från andra håll i stället.

Slutligen skulle jag vilja återkomma till frågan kring migration och den fruktansvärda katastrofen på Medelhavet. UNHCR uppskattar att det är över 1 200 människor som har förlorat sina liv i år på Medelhavet. Bakom siffran finns det människor som sökt trygghet, skydd och ett bättre liv. Deras barn, pappor, mammor och syskon undrar nu var de är någonstans.

Varje tragedi gör det smärtsamt tydligt att EU:s migrationspolitik, höga murar och bristande arbete för att rädda människoliv är en stor del av problemet.

Vi löser inte detta genom ännu högre murar och rättsosäkra center där barn hålls i förvar eller genom att fortsätta lägga allt ansvar på gränsländerna eller genom att länder får betala sig ur ansvar för att ta emot flyktingar. Det krävs ett system där alla länder går samman för att rädda människor i nöd, behandlar dem med värdighet och rättssäkra asylprocesser och delar på ansvaret. Men inget av detta finns med i den migrationspakt som man nu har förhandlat fram i EU, utan den permanentar allt det som inte har fungerat sedan 2015.

Min fråga till statsministern är: Hur arbetar regeringen och EU för att förbättra sjöräddningen och förhindra att ännu fler människor mister sina liv på havet? Jag hör att statsministern pratar om att det behövs både morot och piska. Jag hör flera beskrivningar av vad piskorna kan innehålla, men jag hör ingenting om vad morötterna skulle kunna vara för att bidra till detta.

Anf. 13 FREDRIK MALM (L):

Ordförande! Tack så mycket, statsministern, för redogörelserna, resonemangen och ordentliga svar på ledamöternas frågor! Jag vill också tacka statsministern och Regeringskansliet för ett väl genomfört svenskt ordförandeskap.

En hel del olika områden har berörts både av statsministern själv och i frågorna. Jag ska ta upp några punkter.

Först gäller det Kina. Det är bra att Tibet, Xinjiang, Hongkong, arbetsläger och så vidare nämns, men det förpliktar också. EU kommer att behöva göra mer och även utveckla samarbetet med andra demokratiska länder och områden i världen. Det finns en rad länder i östra Asien som är skräckslagna över Kinas agerande och expansionism. Även Syd kinesiska sjön nämns. Det är också ett intressant område med en rad olika konflikter vad gäller kobbar och skär och naturresurser och annat.

I det perspektivet vill jag bara försäkra mig om att det investeringsavtal som förhandlades fram – det var framför allt Tyskland och Frankrike som drev på hårt för detta, och man förhandlade väl fram till slutet av 2020 – inte kommer upp på bordet nu. Vi kan under inga omständigheter ingå avtal med Kina i detta läge.

Det tar mig vidare till ekonomistycket. Det är punkt 18. Jag bara undrar hur man ska tolka det. Om man läser mellan raderna öppnar det upp för mer av statsstöd både när det gäller medlemsstater och på EU-nivå. Det är viktigt att vi bryter det stora beroende som vi har inte minst på känsliga områden gentemot Kina, till exempel. Men samtidigt ska vi bevara en öppen ekonomi. Om det finns en uppfattning bland en del av medlemsstaterna att EU ska ge sig in i någon sorts globalt subventionsrace vore det väldigt olyckligt.

På säkerhets- och försvarsområdet finns punkt 25. De 3 ½ miljarderna i fredsfaciliteten är väldigt viktiga. En del av dessa pengar blockeras nu av Ungern. Jag undrar lite hur statsministern ser på det eller hur man i EU-kretsen ser på Ungerns blockeringsagerande i allmänhet när det gäller detta.

Sedan gäller det Ukraina. Målsättningen måste vara att Ryssland ska lämna Ukraina och att varje rysk soldat ska ut ur ukrainskt territorium, inklusive Krimhalvön. Detta är den viktigaste frågan för Europa och kommer sannolikt så att vara under lång tid framöver.

Jag har ända sedan invasionen inleddes stått på Norrmalmstorg varje vecka. Det är 70 mandagar i sträck som vi har haft mandagsrörelsens manifestationer till stöd för Ukraina. Även statsministern har varit där och hållit ett mycket uppskattat anförande. Också utrikesministern och en rad andra partiledare och ledande politiker har varit där.

Det visar någonstans, tycker jag, på hur otroligt viktig det är att vi är uthålliga i stödet till Ukraina. Stater som tidigare blivit förföljda och trakasserade av Sovjetunionen, som Litauen, Estland, Lettland och Polen, drar ett stort lass och går nu i bräsch. Men det är viktigt att inte andra EU-länder blir eftersläntrare utan verkligen växlar upp i stödet till Ukraina. Jag uppfattar också, precis som de andra ledamöterna, att det finns ett stort stöd för detta.

EU:s huvuduppgift de kommande åren måste vara att öka det finansiella stödet till Ukraina. Det handlar även om att kunna använda frysta och låsta ryska tillgångar till återuppbyggnadsstödet, precis som har nämnts av flera andra ledamöter.

Jag instämmer i det som Kristdemokraterna tar upp vad gäller Iran. Iran nämns endast i kontexten av Belarus i en av punkterna här. Det är viktigt, men EU bör öka fokus på Iran som sådant. Det handlar också om vad som händer inne i Iran.

Punkt 11 är en av de viktigaste punkterna i dessa slutsatser. Ukraina och Moldavien har en naturlig plats i den europeiska demokratiska

familjen. Jag vill höra lite hur statsministern resonerar kring att en vägkarta nu måste tas fram för framtida ukrainskt EU-medlemskap.

Avslutningsvis är väl min uppfattning följande. Ja, Wagnergruppen och det som har hänt där är en intern angelägenhet i Ryssland men inte enbart. Det är även en angelägenhet för Moçambique, CAR, Mali, Syrien, Libyen och Ukraina, där Wagnergruppen agerar. I sådana fall är det väl mer att betrakta som någon sorts externaliserad intern angelägenhet, skapad av GRU, den militära underrättelsetjänsten i Ryssland. Och ledaren för Wagnergruppen är att betrakta ungefär som Abu Bakr al-Baghdadi eller Qasem Soleimani eller Joseph Kony i Herrens befrielsearmé. Man bör alltså inte enbart definiera Wagnergruppen och dess agerande som en intern rysk angelägenhet i makteliten i Ryssland. Detta får oerhört stora konsekvenser för andra människor och folk runt om i världen.

Där fick jag med allt.

Anf. 14 ORDFÖRANDEN:

Vi har ungefär 20 minuter på oss. Jag tänkte att vi skulle försöka hinna med en andra omgång för de större partierna, så vi kan tänka på det när vi disponerar tiden.

Anf. 15 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr ordförande! Jag uppfattar signalen om att vara kortfattad.

När det gäller Ukraina och enighet vill jag säga något bara för att vi liksom inte ska vandra vilse här. Den enighet som finns är inte självklar, men den är tydlig. Det säger jag bara så att vi har det klart för oss. Det är förfärligt det som sker där. Det kunde ha varit en förfärlig oenighet i Europa och transatlantiskt. Det är det inte.

Jag uppfattar att stödet till Ukraina är väldigt solitt. Det gäller också Spanien – för att på en gång ta frågan när det gäller nästa ordförandeskap. Spanien är också mycket solitt i denna fråga. Det kommer inte att svaja på något sätt.

När det gäller de institutionella frågorna för Ukraina är det frågan om EU-medlemskap och Natofrågan som är de stora. Av rätt uppenbara skäl tycker jag att det är klädsamt att Sverige inte har några starka uppfattningar just för dagen om exakt vilka andra länder som bör vara medlemmar i Nato. Men frågan är naturligtvis väckt och diskuteras mycket. Alla förstår att det är en lång väg att vandra, inte minst för att det pågår ett krig. Alla förstår också att det finns starka skäl för Ukraina att eftersträva den sortens säkerhetsarrangemang som de eftersträvar.

EU-frågan kommer bokstavligen talat att prövas skarpt i december. Då ska det prövas på allvar var vi enigt kan landa givet den meritbaserade framgången. Sedan är det väl känt att olika länder kommer att tolka meriterna lite olika. Det beror också på att olika länder är olika entusiastiska över utvidgningen i allmänhet och över utvidgningen i synnerhet. Det kretsar bland annat kring frågor som nämndes här, jordbruksfrågor och många andra saker. Detta kommer alltså inte att vara en enkel väg.

Men jag tror att många nu ändå kan enas om något. Jag noterade även att den franska presidenten i ett rätt viktigt tal i Bratislava, tror jag, beskrev att det ändå finns en rörelse i riktning mot att vara inkluderad och på väg

2022/23:47

27 juni

in i den europeiska gemenskapen. Det är en viktig signal att skicka, och ju mer vi kan få enighet om detta desto bättre är det.

Det globala syd har nämnts, även om namnet inte har använts. Sydafrika nämndes uttryckligen. Det finns ganska många som på många olika sätt bekymrar sig för vart Sydafrika är på väg. I detta fall fanns det ett behov av att försöka inkludera det globala syd mer i synen på Ukraina och stödet till Ukraina. Det är alldeles uppenbart att det finns en stark förståelse för det ryska narrativet där. Detta är farligt på många olika sätt.

Man kan diskutera hur långt vi kommer att kunna nå, för ibland finns det också genuina intressen som talar för att mer uppskatta den ryska synen på intressesfärer och mycket begränsade krav på demokrati, rättsstat och alla sådana saker. Det var ett helt gäng premiärministrar och presidenter som var i Ukraina och fick se saker som gjorde att en del av dem, tror jag, fick upp ögonen. Här finns det dock mycket jobb kvar att göra.

Jag går vidare till den mycket stora Taiwanfrågan. Den är svår att hantera på bara några få minuter.

Jag tycker att den svenska positionen när det gäller Taiwan är väldigt tydlig. Jag tycker nog att hotfullheten mot Taiwan också skapar europeisk enighet om detta. Sedan tassar alla på tå när det gäller de enskilda orden, till exempel om ett Kina och att ingenting får förändras med våld. Alla förstår att detta rymmer ett antal rätt komplicerade avvägningar. Att det finns mycket bekymrade miner i europeiska länder när det gäller vad Kina nu gör och har gjort visavi Taiwan tycker jag är helt uppenbart.

Detta leder väl egentligen fram till frågan var vi är just nu. Det finns skäl till att det skrivs böcker som *The Avoidable War*, som jag tror att Australiens tidigare premiärminister har skrivit, eller *Chip War* – för att ta en helt annan metafor – om det teknologiska kriget, som man kan beskriva det. Det handlar om att väldigt många länder tycker att Kina har missbrukat sin ställning och att WTO-medlemskapet 2001 inte alls blev som många västerländska länder hade hoppats. Reciprocitet är det ord som många skulle vilja använda i relationerna. Det handlar om att Kina måste acceptera att väst i längden inte kommer att behålla den uppfattning som väst har haft. Så långt tycker jag att det är ganska bra.

Apropå jämförelsen med Ryssland är det alldeles uppenbart att Kina inte är Ryssland. Kina är ekonomiskt oändligt mycket viktigare än Ryssland. Ryssland är närmast en ekonomisk nullitet på alla områden utom råvaror, och där håller de på att minska sin kraft ordentligt i vår del av världen. För Kina gäller motsatsen. Det ligger ingen värdering i detta, utan det är bara ett konstaterande. Delvis har den västliga världen och det globala syd gjort Kina till en så stor spelare under lång tid, vilket kan tyckas ha varit naivt på många sätt. Nu återställer man balansen på ganska många olika vis.

Apropå beskrivningen av en systemrival har vi och Kina fundamentalt olika värderingar i ett antal för oss helt avgörande frågor där vi inte tänker se mellan fingrarna utan tänker fortsätta att tala klartext. Detta inkluderar alla de olika geografiska entiteter som har nämnts till Kinas ofta mycket stora ilska. Det spelar ingen roll.

Kina är en konkurrent i ett antal teknologiska frågor. Det är ett otroligt framgångsrikt land, till skillnad från alla andra auktoritära länder som västvärlden har mött under de senaste 100 åren.

Kina är också en partner när det gäller ett antal stora globala problem som över huvud taget inte går att lösa om inte till exempel Kina är med på resan. Det är väl alldeles uppenbart att Kina är vitalt till exempel när det gäller klimatutsläpp.

Jag tycker att detta håller ganska bra. Jag tycker också att de-risking är ett ganska operativt sätt att se på det mer konkreta arbetet visavi Kina.

Jag hoppas på detta. Det är väl känt att olika länder är olika exponerade för Kina. Detta leder i en del fall till att länder kan ta sig väldigt stora friheter eftersom de tycker att det inte alls påverkar dem. I andra fall leder det till att länder är väldigt försiktiga gentemot Kina, av ekonomiska skäl eller av andra skäl. En del länder, som Sverige, är mer måna om en transatlantisk syn på Kina, medan en del länder nästan ser ett egenvärde i att Europa ska ha en egen uppfattning om Kina som inte alls behöver hänga ihop med en transatlantisk syn. Detta är komplex materia, kan vi väl säga.

Jag tycker dock att det finns en begynnande nykterhet och en begynnande insikt om att enigheten har ett egenvärde. För ett litet och exportberoende land som Sverige, som dessutom vill hålla frihetens fana högt, finns det ett stort egenvärde i att kunna gå hand i hand med andra länder i gemensamma ställningstaganden, även om de inte till punkt och pricka blir som Sverige skulle vilja att de blev.

Jordbruksfrågorna har jag varit inne på, liksom frågan om Ukraina.

Iran är inte med den här gången, men nästan alla andra rådsslutsatser har innefattat Iran. Jag kan inte svara på varför det inte finns något specifikt avsnitt just nu. Det finns ju andra delar av världen som tar desto större utrymme. Jag är ganska säker på att Iran kommer att komma tillbaka.

Jag går vidare till frågan om WHO och Kina. Vi har drivit denna fråga. Den kräver enighet och faller därmed, vilket ofta är fallet i FN-systemet när det gäller frågor på denna nivå. Såvitt jag vet har EU inte någon tradition av att ha en EU-ståndpunkt när det gäller vilka länder eller snarlikt som ska ha tillträde till WHO. Den okunnigheten får sväva över detta samtal.

Jag är osäker på begreppen. Jag tycker att fördömandena är väldigt tydliga. Om just det begreppet har använts vet jag inte, men att vi talar i termer av mycket stora ekologiska katastrofer tror jag för de flesta människor betyder ungefär samma sak.

Apropå att bryta beroendet av rysk gas och olja tycker vi, som jag sa, att det är viktigt med enighet i sanktionerna och håller oss till dem. Beroendeminskningen när det gäller ryska råvaror har varit dramatisk, och det är väl en av mycket få goda konsekvenser som detta krig har fått. Det sker en mycket snabb omställning i olika länder.

När det gäller Medelhavet är det välkänt att det finns olika åsikter både i Sverige, i ett antal andra länder och mellan europeiska länder. Jag tar fasta på att det är en stor framgång att vi nu när vi ser en betydande ökning av migrationstrycket till Europa ändå har fått mycket större enighet än vad vi har haft på mycket lång tid när det gäller att vi inte kommer att kunna ha öppenhet inom Europa utan hållfasta externa gränser. Lösningen är inte att i praktiken säga att de som vill komma hit kan komma hit alldeles oavsett om de har genuina skyddsskäl eller inte. Där uppfattar jag att det finns en förkrossande europeisk majoritet just nu, och det tar jag fasta på.

Ett subventionsrace vill ingen ha, skulle jag säga. För att nyansera lite kan jag säga att de som allra mest skulle vilja ha ett subventionsrace har allra minst muskler för att genomföra ett sådant. Det ger ibland en vilja till att ha gemensamma pengar i stället, men då säger vi och många andra länder nej. Jag tror att det finns ett ganska solitt stöd för marknadsmässighet och konkurrenskraft och för att det är detta, snarare än statsstöd, som bygger Europa.

Anf. 16 MARKUS SELIN (S):

Jag tänkte fortsätta med Kina.

Vi har ju tagit del av skrivningarna inför Europeiska rådet. Jag lyssnar noga, och jag förstår. Jag vill tacka statsministern. Han har visat stort engagemang för Kinas utveckling, särskilt när det gäller mänskliga rättigheter.

Precis som ordföranden nämnde levererade Försvarsberedningen förra veckan sin första delrapport om omvärldsläget. Flera av oss här inne har tagit del av den. Gör det om ni inte har gjort det – sommaren är lång!

En enig försvarsberedning, med representation från alla åtta riksdagspartier, utmålar Kina som ett tydligt hot. Kina kallas i delrapporten ”en auktoritär, kommunistisk och nationalistisk enpartistat som utmanar den regelbaserade världsordningen, rustar upp militärt och uppträder aggressivt”. Det står även att ”landet utvecklas i en alltmer sluten och auktoritär riktning”. Försvarsberedningen konstaterar vidare bland annat följande: ”Kina har ett strategiskt intresse och verkar för att åstadkomma splittring i första hand mellan EU och USA, men även inom Europa.”

Den senaste gemensamma svenska synen på Kina rimmar inte helt med de texter som vi har tagit del av inför Europeiska rådet. För Socialdemokraterna är det oerhört centralt att vi har en gemensam och tydlig hållning gentemot Kina.

För statsministern är detta, som sagt, ett bekant ämne. Jag har dock inte hört så mycket om Kina under denna vår och detta ordförandeskap. Därför undrar jag om dessa skrivelser om mänskliga rättigheter och Kina som ett säkerhetshot är tillräckliga just nu och mot denna bakgrund.

På fredag tar ju Sveriges ordförandeskap slut. Finns det något som statsministern redan nu anser att vi kan få höra mer om när det gäller tonalitet och synen på Kina?

Anf. 17 ORDFÖRANDEN:

Lite partiskt får jag säga att det var en bra fråga!

Anf. 18 LUDVIG ASPLING (SD):

Jag tänkte också uppehålla mig vid Kina, särskilt vid den strategi som Europeiska unionen antog 2016 och som fortfarande gäller. Den omsattes sedan i ett svenskt Kinabetänkande som flera runt bordet här var med och jobbade fram.

Den här strategin är mångfasetterad på så sätt att den behandlar klimat, säkerhet och försvar, handel, forskning och utveckling. Vi har olika typer av förhållanden med Kina beroende på politikområde. Vi är systemrivaler, partner och konkurrenter, till exempel vad gäller handel.

Är detta verkligen hållbart så länge Kina inte alls har samma typ av förhållande till oss? Deras strategi när det gäller EU och USA ser inte alls

ut så här, utan de ser alla dessa politikområden som verktyg för att vinna det som de upplever är en geopolitisk strid.

Hur länge kommer denna strategi att hålla? Ser statsministern inga skäl att börja fundera på om detta mångfasetterade förhållande verkligen är hållbart på lite längre sikt?

2022/23:47
27 juni

Anf. 19 JAN ERICSON (M):

Jag avslutar med lite mer om Kina.

För en dryg månad sedan besökte finansutskottet Brasilien och Argentina och träffade både politiker, officiella aktörer och företrädare för svenska företag. Jag hade också möjlighet att göra ett eget besök i Uruguay och träffa Sveriges honorärkonsul i Montevideo.

Det samlade budskap som vi fick med oss var att dessa länder har mycket stora förhoppningar på att kunna träffa det Mercosuravtal som statsministern nämnde, alltså ett omfattande handelsavtal mellan deras egen frihandelsorganisation Mercosur och EU.

Dessa sydamerikanska länder har av tradition starka band med Europa, och de vill gärna prioritera denna relation. De upplever dock inte alltid intresset är lika stort från EU:s sida. Samtidigt blir just Kina alltmer aktivt i detta område och skriver affärskontrakt och investerar i företag och infrastruktur i hela Sydamerika.

Flera som jag talade med sa rent ut att EU har ett val: Man kan antingen stärka banden med Sydamerika eller passivt se på när Kina i stället ökar sitt inflytande.

Jag undrar om statsministern förväntar sig att frågan om Mercosuravtalet kommer upp i samband med att rådet diskuterar relationerna med Kina. Jag undrar också om statsministern upplever att det finns en förståelse bland stats- och regeringscheferna för att handelsavtal med olika länder runt om i världen faktiskt indirekt blir en del av Kinapolitiken eftersom de stärker vår konkurrenskraft gentemot Kina.

Anf. 20 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Jag vill först, utan minsta ironi, säga att jag verkligen uppskattar det stora Kinaengagemanget. Jag har ägnat mycket tid åt Kina. Jag var där för första gången 1997. Jag har varit tillbaka väldigt många gånger och bodde där 2008–2009. Jag tycker mig ha följt både den enorma entusiasm som fanns kring Kina under åren runt millennieskiftet och den tilltagande dysterhet gällande Kinas utveckling som har funnits de senaste kanske tio åren, lite grovt räknat.

Det är väl alldeles uppenbart, som ledamoten sa, att det förekommer en ökad inrikes repression och en ökad utrikes aggression. Så är det – det säger både vi och många andra länder i klartext.

Jag har ett par gånger under våren – man ska aldrig tala om egna tal som andra inte har hört eller läst men i två större tal, dels på Stockholm China Forum och dels på European Council on Foreign Relations – haft just Kina som explicit fokusområde, lite grann för att beskriva var Sverige i rollen som EU-ordförandeland tror att det går att få europeisk konsensus i en utvecklad syn på Kina. Det betyder inte att vi kan få konsensus som ligger precis där vi i det här rummet skulle kunna få konsensus, men det förstår jag att alla ledamöter förstår. Det här är viktigt.

Jag ska säga några saker till om vad jag tror. Vi har försökt få fram det som vi skulle kunna enas om. Då handlar det om att många intressen ska vägas in samtidigt.

Jag tar fasta på det faktum att väldigt få länder tycker att det har blivit bra som det har blivit. Ibland är en gemensam problembild en bra grund att stå på. Förhoppningarna var att ett Kina som är med i WTO och som vi handlar väldigt mycket med och ständigt ökad globalisering automatiskt löser problem. Så ser de flesta inte på det längre. Så ser inte företagen på det längre.

Kombinationen av pandemin och EU-politik har också skapat insikten att försörjningskedjor snabbt kan slås sönder. Det är bara att föreställa sig vad som skulle hända med världshandeln om det hände något i Taiwan-sundet och med handeln till och från de stora hamnarna i Kina. Det skulle få drakoniska konsekvenser. Det är också ett skäl att göra sig mindre beroende av handel med enbart Kina. Där tror jag att det finns stor konsensus.

Sedan finns det utan tvivel olika utrikespolitiska traditioner i fråga om att vara olika "klartextig" när det gäller kritik mot olika länder.

Dessutom har vi det som jag uppfattar som det unika med Kina – att det är första gången vi möter ett land som har ett helt annat politiskt system och som på många sätt agerar på ett sätt som är helt främmande för demokratier men som samtidigt är ett ekonomiskt och teknologiskt viktigt och mäktigt land. Det är inte en kombination som västvärlden är van vid.

Till detta kan läggas det som vi var inne på när det gäller både Latinamerika och Afrika. Kina har under lång tid utvecklat strategiska investeringar och band med en helt annan del av världen som Europa antingen av olika skäl inte varit tillräckligt intresserat av eller har mer eller mindre problematiska historiska band med. Där tror jag att vi under alltför lång tid har låtit Kina agera alldeles självt.

Nu börjar många länder i Latinamerika och i Afrika upptäcka att de här beroendena inte alls är oproblematiska. På samma sätt har det som var 17+1 i Europa minskat påtagligt, och det finns allt färre europeiska länder som vill ha den sortens unika avtal med Kina som bygger investeringsberoenden som det är svårt att överblicka konsekvenserna av. Jag är optimist, som ni vet, och tar fasta på sådant som jag tycker går i en tillnyktrande riktning och en mer gemensam europeisk riktning.

Dessutom, för att avsluta där, har USA på ganska kort tid gått från en väldigt globalistisk syn till en ganska tuff eller mycket tuff syn på Kina. Man ändrar nu dramatiskt både tonläget och den faktiska politiken.

Till del måste Europa säga att USA såg riskerna och problemen tidigare än Europa gjorde. Man gör det dessutom som en av mycket få frågor som är partiöverskridande mellan de båda sidorna av amerikansk politik. Det finns inte många sådana frågor i USA längre, men det här är en sådan. Det tycker vi att vi ska ta fasta på.

USA ser också att det här kan leda till mer än ett eskalerande tonläge mellan två länder som inte vill och inte bör vilja hamna i konflikt med varandra. De bör hitta andra sätt att lösa problemen, och då tror jag att det är av enormt värde att Europa och USA kan hitta gemensamma nämnare i sin syn på Kina som gör att den fria världen står starkare i relation till Kina.

Det är också det som jag tycker att många andra asiatiska länder efterfrågar. Som någon nämnde här finns det många asiatiska länder som

ser med rätt stor oro på att Kina vill börja bygga intressesfärer och tycker att man ska ha en egen, unik rätt till vissa delar.

Allra sist, herr ordförande: Ett viktigt skäl till att jag i mina tal pratar om varför Europa ska bry sig om den indo-pacifiska regionen och ett amerikanskt engagemang visavi Kina är att vi är väldigt måna om att behålla ett amerikanskt engagemang i Europa. Då behöver vi också bevisa att vi förutsätter ett amerikanskt engagemang inte bara på en kontinent som vi tycker är självklar och nära utan också på en som för oss är ganska avlägsen men som för Kina, Australien och Kanada är mycket närmare. Då behöver vi bevisa vårt engagemang för världsdelar som de tycker är viktiga.

Anf. 21 ORDFÖRANDEN:

Jag uppfattade att Vänsterpartiet hade någon form av avvikande ståndpunkt när det gällde delen om security and defence. Vill Ilona Szatmári Waldau utveckla det?

Anf. 22 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Jag har ju redan sagt att vi har en avvikande ståndpunkt när det gäller EU:s militarisering.

Statsministern nämnde också den cynism som driver flyktingsmugglare. Det finns tyvärr en viss cynism också när EU försvårar räddningsinsatser på Medelhavet. Jag vill därmed anmäla en avvikande ståndpunkt även i det jag anförde om frivilligorganisationer och volontärer som undsätter flyktingar.

Anf. 23 ORDFÖRANDEN:

Vi har hört Vänsterpartiets avvikande ståndpunkt. I övrigt har jag inte noterat att det finns någon annan avvikande ståndpunkt.

Då kan jag konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Med det avslutar jag dagens sammanträde.

2022/23:47
27 juni

Innehållsförteckning

§ 1 Europeiska rådet.....	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN.....	5
Anf. 4 MATILDA ERNKRANS (S)	5
Anf. 5 LUDVIG ASPLING (SD).....	6
Anf. 6 ORDFÖRANDEN.....	8
Anf. 7 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	9
Anf. 8 ORDFÖRANDEN.....	10
Anf. 9 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	10
Anf. 10 MALIN BJÖRK (C).....	14
Anf. 11 MAGNUS BERNTSSON (KD).....	15
Anf. 12 JACOB RISBERG (MP)	16
Anf. 13 FREDRIK MALM (L)	17
Anf. 14 ORDFÖRANDEN.....	19
Anf. 15 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	19
Anf. 16 MARKUS SELIN (S).....	21
Anf. 17 ORDFÖRANDEN.....	22
Anf. 18 LUDVIG ASPLING (SD).....	22
Anf. 19 JAN ERICSON (M)	22
Anf. 20 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	23
Anf. 21 ORDFÖRANDEN.....	24
Anf. 22 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	25
Anf. 23 ORDFÖRANDEN.....	25